

клумби різноманітні речі: телефонні будки, баки для сміття, старі автомобілі тощо. «Зелені партизани» використовують, як правило, насіння рослин харчових культур або квіти.

Найраніше зафіксований прояв партизанського садівництва пов'язують з Ліз Крісті та її групою «Зелена партизанка». У 1973 році вони в одному з районів Нью-Йорка перетворили занедбану приватну ділянку в сад. Зараз він охороняється міським відділом і його доглядають волонтери. У середині 1970-х років Адам Пурпл у Мангеттені розпочав створення «Райського саду». Тут росли 45 видів дерев, а також кукурудза, огірки, помідори «чері», спаржа, малина і суніці. У 1986 році, коли сад досяг площі у 1400 м², його було зруйновано й розчищено для будівництва нових хмарочосів [2].

У жовтні 2004 року Річардом Рейнольдсом був заснований блог Guerrilla Gardening.org. Веб-сайт викликав інтерес колег-партизанів у Лондоні та за його межами. Рейнольдса вважають найвпливовішим із сучасних представників руху. Його книга «Про партизанське садівництво», опублікована у Великобританії та США (2008), Німеччині (2009), Франції (2010), Південній Кореї (2012). Він співпрацює з деякими місцевими органами влади, зокрема, в Берліні та Монреалі. В 2010 році розпочав кампанію, зосереджену спеціально на можливостях озеленення тротуарів, щоб «посадити життя на своїй вулиці» [1].

У 2010 році в Лос-Анджелесі Даніелем Філіпсом та Кімом Карлсрудом була створена організація «Greenaid». Її члени виготовляють машини для виробництва і видачі насінневих куль, враховуючи особливості конкретного регіону. «Greenaid» прагне інтегрувати та прикрашати, а не порушувати міський простір. Компанія співпрацює з бізнесменами, освітянами та громадськими діячами з метою розповсюдження автоматів для виробництва насінневих бомб у всьому світу [3].

З 2007 року, за ініціативи партизанських садівників у Брюсселі («Брюссельські фермери»), члени руху кожного року 1 травня відзначають Міжнародний день партизанського садівництва соняшнику [1].

Таким чином, «Guerrilla Gardening» об'єднує різноманітних людей з часто протилежним розумінням мети й завдань даного руху. В ньому поєднуються прагнення озеленити міський простір, реалізувати мистецькі ідеї, втілити в життя політичні проекти й переконання і навіть створити прибутковий «зелений бізнес». Рух від початкового бунтарства поступово еволюціонує в бік співпраці з місцевими органами влади.

Список використаної літератури

1. The Guerrilla Gardening Home Page. URL: <http://www.guerrillagardening.org/>
2. Guerrilla gardening: 8 prohibited places to plant. URL: <https://mashable.com/2016/04/11/guerrilla-gardening/>
3. Greenaid. URL: <http://www.thecommonstudio.com/greenaid>

ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ПРОЕКТНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ (НА МАТЕРІАЛІ КУРСУ «ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ»)

*Гриценко Л.О.
м. Полтава*

Серед основних цілей закладів вищої освіти – виховати комунікативну особистість, яка здатна генерувати оригінальні ідеї, приймати нестандартні рішення та нести відповідальність за якість їх виконання. Для здійснення цих завдань освітяни реалізують такі проектні освітні технології, які б максимально активізували студентів,

формуючи в них безпекознавчі компетентності. У цьому контексті актуалізується формування у майбутніх учителів трудового навчання та технологій безпекознавчої компетентності, що передбачає наявність професійних знань, умінь і навичок; забезпечення мобільності та поповнення професійних та особистісних якостей, гнучкості у засвоєнні методів та способів теоретичної та практичної діяльності, критичності мислення, саморефлексії, прагнення до безперервного професійного зростання. Адже лише фахівець високої культури безпечної життєдіяльності в галузі технологічної освіти може досягати високого особистого та професійного рівня.

Процес формування безпекознавчих компетентностей повинен здійснюватись у нерозривній єдності з вихованням й інтенсифікувати роль самої молоді людини, її активності у процесі самоствердження. Головною ж функцією педагога є керування процесом пізнавальної діяльності студента, сприяння й підтримка його у досягненні успіхів, розвиток у нього інтересу до знань у галузі безпекознавства.

У зв'язку з цим актуальним є визначення психолого-педагогічних основ навчального процесу, його спрямованості на впровадження проектних освітніх технологій з метою забезпечення формування безпекознавчих компетентностей студентів, зокрема при вивченні основ проектування та моделювання.

Проектні освітні технології є основою навчального процесу й окрема увага акцентується на формуванні компетентності обізнаності та самовираження у сфері безпекознавства при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін спеціальності (предметної спеціальності) 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми удосконалення форм і методів підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій присвячений науковий збірник Н. Борисенко, І. Жерноклеєв, О. Коберник, М. Корець, Є. Кулик, В. Курок, Л. Оршанський, М. Пригодій, В. Стешенко, Г. Терещук, В. Титаренко, С. Ткачук, А. Цина, С. Ящук та ін.

Дослідження проектних освітніх технологій навчання теоретично узагальнене в публікаціях І. Беха, Т. Гери, І. Дичківської, І. Зязюна, Л. Оршанського тощо [1; 2; 5], які представляють новітній підхід у сучасній освіті. Проблеми виховання культури безпеки життєдіяльності присвячені праці таких учених, як Н. Гусятинська, О. Дашковська, Є. Желібо, О. Запорожець, С. Ісаєв, І. Сагайдак та інших [3; 6; 7], які констатують необхідність посилення педагогічних впливів на особистість із метою забезпечення оптимізації її адаптаційних, творчих, управлінських тощо взаємодій із природним, соціальним і культурним середовищем. Компетентнісний підхід в освіті, задекларований О. Мальком, А. Полежаєвим, Є. Карманним, В. Яценком, О. Микитюк тощо [8], обґрунтовує доцільність уведення нової одиниці виміру ефективності освітнього процесу – компетентності, що в свою чергу технологізує формування культури безпеки життєдіяльності студентів, доцільно спрямовуючи їхню професіоналізацію в умовах закладів вищої освіти.

Останнім часом серед багатьох проектних освітніх технологій, саме метод проектів – є одним з пріоритетних, тому що повністю задовольняє вимоги, які ставить сьогодення перед випускником закладу вищої освіти. Тема використання проектних технологій в освітньому процесі формування безпекознавчих компетентностей – є важливою, актуальною і багатогранною.

Виклад основного змісту. Технологія формування культури безпеки життєдіяльності – це процес освітнього впливу на студентів із метою вироблення в них компетентностей, які забезпечать ефективність і безпеку всіх видів їхньої життєдіяльності. При реалізації активної моделі навчання використовуються такі способи педагогічної взаємодії, які спонукають студентів до ефективного процесу формування безпекознавчої компетентності, до діалогічного спілкування з викладачем, до міжсуб'єктних рівноправних взаємин з педагогом. «Інтерактивна педагогічна

взаємодія, – стверджує науковець О. Пометун, – характеризується високим ступенем спілкування її учасників, їхньої комунікації, обміну діяльностями, зміною і різноманітністю її видів, форм і прийомів, цілеспрямованою рефлексією учасників діяльності і взаємодії, що відбулася» [9, 48]. До основних принципів інноваційних педагогічних технологій, на думку педагогів-новаторів, належать: 1) одночасна взаємодія викладача та студентів; 2) позитивна взаємодія – виконання завдань при успішній роботі кожного студента; 3) індивідуальна відповідальність. Технологія формування культури безпеки життєдіяльності – це процес освітнього впливу на студентів з метою вироблення в них компетентностей, які забезпечать ефективність всіх видів їхньої діяльності (професійної, суспільної, громадської тощо). Технологічність педагогічної взаємодії забезпечується таксономією цілей. У ній культура безпечної життєдіяльності є головною метою освітніх впливів як очікуваним результатом, а її предметним проявом – знання, вміння, здатності безпекознавства та психологічна готовність застосовувати їх у життєвих ситуаціях. Тобто, предметна спрямованість освітнього процесу в цьому контексті складає безпекознавча компетентність, формування якої є метою навчальних курсів «Безпекознавство», «Основи виробничої безпеки у майстернях», «Здоров'язбережувальні технології у трудовому навчанні». Її сутність визначають завдання та зміст цих курсів і забезпечують відповідні знання, вміння та здатності їх застосування у життєвих ситуаціях. Під прикладною безпекознавчою компетентністю нами розуміється здатність впроваджувати елементи культури безпеки життєдіяльності в інші навчальні курси – наприклад, при вивченні основ проектування та моделювання.

Мета навчальної дисципліни «Основи проектування та моделювання»: сформувати у студентів теоретичні знання та практичні уміння з основних правил та законів проектування і моделювання виробів на виробництві та у навчальному процесі; оволодіння навиками створення навчальних творчих проектів, макетів та моделей виробів на засадах проектно-технологічної діяльності. Завдання навчальної дисципліни: навчити студентів розробляти навчальні проекти, враховуючи усі стадії проектування; робити рекламу власного виробу; аналізувати рентабельність власної продукції та шукати шляхи її реалізації.

Розробка та забезпечення функціонування методики формування безпекознавчої компетенції передбачає врахування сучасних тенденцій реформування системи вищої освіти України з позицій системного, аксіологічного, особистісно орієнтованого, модульного, компетентнісного, технологічного, контекстного та діяльнісно-результативного підходів.

Ефективне формування безпекознавчих компетентностей можливе в умовах залучення кожного студента в активний пізнавальний процес, реалізація на практиці набутих знань і чіткого усвідомлення де, яким чином і з якою метою ці знання можуть бути застосовані. Спостереження та практична педагогічна діяльність дозволяє стверджувати, що такими дидактичними умовами є: можливість працювати спільно, в співпраці при вирішенні різноманітних проблем, проявляючи при цьому певні комунікативні уміння, можливість широкого спілкування та вільного доступу до необхідної інформації з метою формування власної незалежної, але аргументованої думки з тієї або іншої проблеми, можливості її всестороннього дослідження. Такі оптимальні дидактичні умови створюються в процесі реалізації освітніх проектних технологій, зокрема при оволодінні основами проектування та моделювання.

Вибір тематики творчих проектів може бути різним з метою поглибити знання студентів з питання формування безпекознавчих компетентностей в учнів на уроках трудового навчання та технологій з метою диференціювати процес навчання.

Оптимальними дидактичними умовами формування елементів безпекознавчих компетентностей є застосування в проектній діяльності практичних, лабораторних робіт з

організацією кооперативної взаємодії, ігрові або будь-які діяльнісні форми організації навчального заняття коли виникає можливість перевести студента з пасивної позиції в активну і дати йому необхідну свободу для прояву себе, своєї самостійності.

Опрацьовані джерела вказують на те, щокомпетентнісний підхід при формуванні безпекознавчої компетентності тісно пов'язаний із проектними технологіями навчання.

Перспективність впровадження проектної освітньої діяльності у процес формування безпекознавчих компетентностей полягає в тому, що це передбачає високу готовність майбутнього вчителя трудового навчання та технологій до успішної професійної діяльності в різних сферах.

У професійному становленні майбутніх учителів трудового навчання та технології можна виділити такі складові культури безпеки: на індивідуальному рівні – це світогляд, норми поведінки, індивідуальні цінності і підготовленість людини у сфері безпеки життєдіяльності; на колективному рівні – корпоративні цінності, професійна етика та мораль; на суспільному рівні – традиції безпечної поведінки, суспільні цінності, підготовленість у сфері безпеки життєдіяльності.

Методика формування безпекознавчої компетенції майбутніх учителів трудового навчання та технології з використанням проектних освітніх технологій при вивченні основ проектування та моделювання передбачає здійснення таких етапів:

1-й етап. Встановлення типових і не типових професійних функцій і завдань сучасного вчителя трудового навчання та технологій, обґрунтування структурно-компонентного складу їх професійної компетентності.

2-й етап. Оцінка значущості і складності типових і не типових завдань сучасних фахівців з технологічної освіти, розробка на цій основі навчальних компетентнісно-орієнтованих завдань, задач та професійних безпекознавчих ситуацій, аналогічних реальним.

3-й етап. Розробка форм навчально-пізнавальної діяльності, що імітують реальні професійні функції та завдання із використанням комплексу компетентнісно-орієнтованих навчально-виробничих завдань і задач. Розробляючи завдання щодо проектування орієнтовного об'єкту праці та вибору основної та додаткової технологій виконання, студент самостійно аналізує аналоги-моделі, вибирає шляхи і способи виготовлення обраного виробу, робить необхідні креслення, розробляє інструкційні та технологічні карти, виділяє та обґрунтовує правила безпечної діяльності.

4-й етап. Поступове ускладнення компетентнісно-орієнтованих завдань, від простих до складних та індивідуалізація підготовки передбачає відтворення у фаховій підготовці реальної професійної діяльності майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

5-й етап. Індивідуалізація компетентнісної підготовки із виконанням дослідницьких завдань і проектів. Це потребує накопичення банку даних для дослідницької роботи.

6-й етап. Оцінювання результатів проектної діяльності щодо сформованості рівня професійної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Важливою умовою ефективності формування безпекознавчих компетентностей у студентів є глибоке осмислення та обговорення актуальних життєвих безпекознавчих проблем сучасності з використанням проектних освітніх технологій у процесі розробки творчих проектів. Все це стимулює пізнавальну активність та розумову діяльність студентів, спонукає їх до самостійного мислення, сприяє їх пошуковій і дослідницькій роботі, що є необхідним для самовдосконалення молоді та формування особистої відповідальності за її життєві моделі поведінки.

Таким чином, інноваційні педагогічні технології ставлять перед викладачем сучасної освіти завдання щодо полегшення і ефективності процесу формування

культури безпеки. При цьому важливо: 1) апелювати до особистого досвіду учасників діалогу; 2) стимулювати активність студентів; 3) використовувати набуті знання студентів у формуванні культури безпечної життєдіяльності.

Висновки. Для формування культури безпеки при вивченні основ проектування та моделювання, необхідно застосувати інноваційні педагогічні технології, які повинні відповідати основним критеріям: 1) системності (наявності логіки процесу, взаємозв'язку його частин); 2) керованості (планування процесу навчання); 3) ефективності (технологія повинна вибиратись відповідно до умов дійсності, гарантувати досягнення певного результату навчання).

Список використаної літератури

1. Бех І. Д. Виховання особистості : У двох книгах. Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади : навчально-методичний підручник / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
2. Гера Т. І. Професійно зорієнтований тренінг майбутніх інженерів-педагогів у ВНЗ / Т. І. Гера, Л. В. Оршанський // Zbiór raportów naukowych «Aktualne problemy w współczesnej nauk» (28.06.2013 – 30.06.2013). – Czesc 2. – Sekcja 15. Nauk psychologicznych. – Warszawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2013. – S. 43–48.
3. Гусятинська Н. А. Актуальні проблеми формування культури безпеки в контексті сучасної освітньої парадигми / Н. А. Гусятинська, О. В. Дашковська // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Природокористування і сталий розвиток : економіка, екологія, управління» (м. Ірпінь, 10 – 11 квітня 2014 р.). – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2014. – С.335–338.
4. Гушак Ж. М. Впровадження професійно зорієнтованого тренінгу майбутніх педагогів у систему викладання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» / Ж. М. Гушак // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. В. 9 (52). – Рівне : РДГУ, 2014. – С. 210–212.
5. Гушак Ж. М. Концептуальна модель технологічного процесу формування *безпекознавчої компетентності* студентів / Ж. М. Гушак // Наука і освіта. – 2014. – № 7. – С. 71–76.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М. Дичківська. – 2-ге вид., доповнене. – К. : Академвидав, 2012. – 352 с. – Серія «Альма-матер»).
7. Желібо Є. П. Проблеми викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності» у вищих навчальних закладах України / Є. П. Желібо, І. С. Сагайдак // Безпека життєдіяльності. – 2007. – № 12. – С.35–36.
8. Освітні технології: навчально-методичний посібник / За ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
9. Пометун О. Технологія інтерактивного навчання як інноваційне педагогічне вище / Рідна школа. – 2007. – № 5 (928). – С.46 – 49.

ПРАВИЛА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИГОТОВЛЕННЯ ВИШИТИХ ВИРОБІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Вакуленко Н. В.
м. Полтава*

Анотація. Розглядаються питання правил техніки безпеки учнів під час виготовлення вишитих виробів засобами інформаційних технологій на основі комп'ютерної техніки. Наголошено, що правила безпеки при оздобленні вишивкою базуються на загальних правилах техніки безпеки для учнів школи під час проведення уроків з обслуговуючої праці та санітарно-гігієнічних вимог до організації навчального процесу, на інструкції з охорони праці для вчителя трудового навчання (майстра виробничого навчання), проте мають свої особливості, враховуючи специфіку дисципліни.

Ключові слова: правила техніки безпеки, машинна вишивка, інформаційна технологія.

Освіта є складовою частиною культури людини і суспільства. Фундаментальним